

DREPT CIVIL OBLIGAȚIILE

Ediția a III-a, revăzută și adăugită

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2025

CUPRINS

ABREVIERI	5
TITLUL I PREZENTAREA GENERALĂ A OBLIGAȚII LOR CIVILE	7
CAPITOLUL I DEFINIREA OBLIGAȚIEI. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR	7
SECȚIUNEA I DEFINIREA OBLIGAȚIEI. RAPORTUL JURIDIC OBLIGAȚIONAL.....	7
I.1.1. Definirea obligației.....	7
I.1.2. Raportul juridic obligațional.....	9
SECȚIUNEA a II-a CRITERII DE CLASIFICARE	11
I.2.1. După izvorul care a generat obligațiile.....	11
I.2.2. După obiectul lor	12
I.2.3. După sancțiunea juridică.....	15
I.2.4. După opozabilitatea lor.....	16
I.2.5. După cum sunt sau nu afectate de modalități	17
CAPITOLUL II IZVOARELE OBLIGAȚIILOR. NOȚIUNE. CLASIFICARE ..	18
II.1. Noțiunea de izvor de obligații.....	18
II.2. Clasificarea izvoarele obligațiilor.....	19
TITLUL II IZVOARELE OBLIGAȚIILOR	20
CAPITOLUL I CONTRACTUL	20
SECȚIUNEA I GENERALITĂȚI RELATIVE LA CONTRACT.....	20
I.1. Definiția contractului.....	20
SECȚIUNEA A II-A CLASIFICAREA CONTRACTELOR	23
I.2.1. După modul de formare	23
I.2.2. După conținut.....	25
I.2.3. După scopul urmărit.....	28
I.2.4. După întinderea prestațiilor ce constituie obiectul lor	29
I.2.5. După efecte	30
I.2.6. După modul de executare.....	31
I.2.7. După corelația dintre ele	32
I.2.8. După modul de exprimare a voinței părților	32
I.2.9. După cum sunt sau nu nominalizate în legislație	34
I.2.10. După gradul de complexitate	35
I.2.11. După calitatea contractanților	36

CAPITOLUL AL II-LEA ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR	38
II.1. Probleme generale	38
II.2. Procedura anterioară încheierii contractului	39
II.3. Oferta de a contracta	41
II.3.1. Noțiune	41
II.3.2. Condițiile ofertei și natura juridică a acesteia	43
II.3.3. Forța obligatorie a ofertei	44
II.3.4. Retractarea și revocarea ofertei	44
II.3.5. Comunicarea ofertei și caducitatea acesteia	46
II.3.6. Oferta și antecontractul	48
II.4. Acceptarea ofertei	49
II.4.1. Noțiunea, reglementarea și natura juridică a acceptării	49
II.4.2. Condițiile și felurile acceptării ofertei	50
II.4.3. Retractarea acceptării ofertei și comunicarea acceptării ofertei	52
II.5. Momentul încheierii contractului	52
II.6. Locul încheierii contractului	56
II.7. Probleme speciale privind stabilirea conținutului contractului în raport de ofertă și acceptare	56
CAPITOLUL III EFECTELE CONTRACTELOR	59
III.1. Considerații generale	59
III.2. Forța obligatorie a contractului	59
III.3. Principiul irevocabilității contractului	67
III.4. Principiul relativității efectelor contractului	67
III.4.1. Noțiunea și justificarea principiului relativității efectelor contractului	67
III.4.2. Domeniul de aplicare	69
III.4.3. Excepții de la principiul relativității efectelor contractului	73
III.4.4. Simulația – excepție de la opozabilitatea față de terți a contractului	78
CAPITOLUL IV EFECTELE SPECIALE ALE CONTRACTELOR SINALAGMATICE	84
IV.1. Probleme generale	84
IV.2. Excepția de neexecutare a contractului	85
IV.3. Rezoluțiunea și rezilierea contractului	89
IV.4. Riscul contractului	99
CAPITOLUL V ACTUL JURIDIC UNILATERAL - IZVOR DE OBLIGAȚII	103
V.1. Generalități	103
V.2. Actul juridic unilateral ca izvor de obligații	104
V.2.1. Promisiunea unilaterală	104
V.2.2. Promisiunea publică de recompensă	105

TITLUL III FAPTELE JURIDICE - IZVOARE DE OBLIGAȚII	107
CAPITOLUL I CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA FAPTELE JURIDICE CIVILE. FAPTELE JURIDICE LICITE	107
SECȚIUNEA I CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA FAPTELE JURIDICE CIVILE	107
I.1. Chestiuni prelabile	107
I.2. Reglementarea juridică	109
ECȚIUNEA a II-a FAPTELE JURIDICE LICITE	109
II 1. Gestiuinea de afaceri	109
II.1.1. Noțiune	109
II.1.2. Condiții	110
II.1.3. Efectele gestiunii de afaceri	110
II.1.4. Natura juridică	113
II.2. Plata lucrului nedatorat	114
II.2.1. Noțiune și reglementare	114
II.2.2. Condiții	115
II.2.3. Efectele plății nedatorate	116
II.2.4. Situațiile juridice în care obligația de restituire a plății nedatorate nu există	117
II.3. Îmbogățirea fără justă cauză	119
II.3.1. Noțiune. Reglementare	119
II.3.1.1. Noțiune	119
II.3.1.2. Reglementarea juridică	119
II.3.2. Condițiile necesare promovării acțiunii în restituire (<i>actio de in rem verso</i>)	120
II.3.3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	121
II.3.4. Natura juridică	122
CAPITOLUL II RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ (FAPTUL JURIDIC ILICIT - IZVOR DE OBLIGAȚII)	124
II.1. Probleme generale privind răspunderea civilă	124
II.1.1. Noțiunea de răspundere civilă	124
II.1.2. Funcțiile răspunderii civile	125
II.1.3. Formele răspunderii civile	126
II.1.4. Fundamentul răspunderii civile	127
II.1.4.1. Teoria răspunderii subiective	127
II.1.4.2. Teoria răspunderii obiective	128
II.1.4.3. Teoriile mixte și teoria garanției	129
II.1.5. Răspunderea civilă delictuală	129
II.1.5.1. Formele răspunderii civile delictuale	129
II.1.5.2. Natura juridică a răspunderii civile delictuale	130
CAPITOLUL III RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ PENTRU FAPTA PROPRIE	131

III.1. Probleme generale	131
III.2. Prejudiciul.....	131
III.2.1. Noțiunea de prejudiciu.....	131
III.2.2. Condițiile reparării prejudiciului.....	133
III.2.2.1. Prejudiciul să fie cert	134
III.2.2.2. Prejudiciul să nu fi fost reparat	134
III.2.3. Principiile reparării prejudiciului	136
III.2.3.1. Principiul reparării convenționale a prejudiciului.....	136
III.2.3.2. Principiul reparării integrale a prejudiciului	137
III.2.3.3. Principiul reparării în natură a prejudiciului	138
III.2.3.4. Principiul răspunderii solidare	138
III.2.4. Modalități de reparare prin echivalent a prejudiciului	138
III.2.5. Modul de stabilire a despăgubirilor în cazul reparării prin echivalent a prejudiciului.....	139
III.2.6. Prejudiciul patrimonial și prejudiciul moral	145
III.3. Fapta ilicită	156
III.3.1. Noțiune și importanță.....	156
III.3.2. Acțiunile și inacțiunile ilicite.....	157
III.3.3. Cauzele care înlătură caracterului ilicit al faptei.....	157
III.3.3.1. Legitima apărare.....	158
III.3.3.2. Starea de necesitate	159
III.3.3.3. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului	160
III.3.3.4. Divulgarea secretului comercial impusă de anumite împrejurări.....	161
III.3.3.5. Exercițarea normală a unui drept subiectiv	162
III.3.3.6. Consimțământul victimei.....	163
III.4. Raportul de cauzalitate	165
III.4.1. Noțiune și importanță.....	165
III.4.2. Determinarea raportului de cauzalitate	165
III.4.3. Sisteme de determinare a raportului de cauzalitate.....	167
III.5. Vinovăția autorului prejudiciului.....	170
III.5.1. Noțiunea, structura și importanța vinovăției.....	170
III.5.2. Capacitatea delictuală	172
III.5.3. Formele vinovăției	174
III.5.4. Determinarea vinovăției.....	175
III.5.5. Cauze care înlătură vinovăția.....	180
III.6. Proba elementelor răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie	182
III.27. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie a persoanei juridice	184
III.7.1. Condițiile angajării răspunderii.....	184
III.7.2. Răspunderea persoanelor fizice care compun organele persoanei juridice și efectele răspunderii persoanei juridice	187
III.7.3. Răspunderea persoanelor juridice de drept public	187

CAPITOLUL IV RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ PENTRU FAPTA MINORULUI SAU A PERSOANEI CARE BENEFICIAZĂ DE CONSILIERE JUDICIARĂ SAU TUTELĂ SPECIALĂ.....	189
IV.1. Sediul materiei și domeniul de aplicare.....	189
IV.2. Fundamentarea angajării răspunderii pentru fapta minorului sau a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială....	190
IV.3. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile produse de minori sau de persoanele care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială..	192
IV.4. Efectele răspunderii pentru fapta minorului sau a persoanei. Care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială.....	195
IV.5. Corelația dintre răspunderea părinților sau tutorelui și răspunderea altor persoane care aveau obligația de supraveghere a minorului	196
 CAPITOLUL V RĂSPUNDEREA COMITENTULUI PENTRU FAPTA PREPUSULUI	 199
V.1. Sediul materiei.....	199
V.2. Domeniul de aplicare a prevederilor legale privind răspunderea comitentului pentru fapta prepusului	199
V.3. Fundamentul angajării răspunderii comitentului pentru faptele prepusului	205
V.4. Condițiile generale ale angajării răspunderii comitentului pentru fapta prepusului	206
V.5. Condițiile speciale ale angajării răspunderii comitentului pentru fapta prepusului	208
V.6. Efectele răspunderii comitentului pentru fapta prepusului	210
V.6.1. Raporturile dintre comitent și victima prejudiciului.....	210
V.6.2. Regresul comitentului împotriva prepusului.....	211
V.7. Corelația dintre răspunderea părinților și răspunderea comitentului	213
 CAPITOLUL VI RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE DE ANIMALE.....	 216
VI.1. Sediul materiei.....	216
VI.2. Domeniul de aplicare a prevederilor legale	217
VI.3. Fundamentul angajării răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale.....	219
VI.4. Condițiile angajării răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale	220
VI.5. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de animale.....	221
 CAPITOLUL VII RĂSPUNDEREA PENTRU RUINA EDIFICIULUI	 224
VII.1. Sediul materiei.....	224
VII.2. Domeniul de aplicare a prevederilor legale	225
VII.3. Fundamentul angajării răspunderii pentru ruina edificiului	226
VII.4. Condițiile angajării răspunderii pentru ruina edificiului	227
VII.5. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin ruina edificiului...	227

CAPITOLUL VIII RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE DE LUCRURI ÎN GENERAL	230
VIII.1. Sediul materiei	230
VIII.2. Domeniul de aplicare a prevederilor legale.....	231
VIII.2.1. Noțiunea de lucru.....	231
VIII.2.2. Paza juridică	232
VIII.2.3. Determinarea noțiunii de prejudiciu cauzat de lucru	236
VIII.2.4. Determinarea categoriei persoanelor care au calitatea de paznici juridici	236
VIII.3. Fundamentarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri	238
VIII.4. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri	240
VIII.5. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri.....	242
VIII.6. Corelarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri cu alte forme de răspundere.....	242
VIII.7. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru	243
VIII.8. Unele forme speciale ale răspunderii civile delictuale	243
VIII.8.1. Răspunderea civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și de tramvaie	243
VIII.8.2. Asigurarea obligatorie a locuințelor împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren și inundațiilor.....	248
VIII.8.3. Răspunderea pentru daune nucleare	250
VIII.8.4. Răspunderea civilă medicală.....	254
VIII.8.6. Răspunderea civilă pentru daunele ce privesc mediul.....	256
VIII.8.7. Răspunderea statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare	262
VIII.8.9. Răspunderea civilă pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor	263
TITLUL IV OBLIGAȚII COMPLEXE	267
CAPITOLUL I OBLIGAȚIILE AFECTATE DE MODALITĂȚI	267
I.1. Chestiuni introductive.....	267
I.1.1. Noțiune. Categorii	267
I.2. Condiția	268
I.2.1. Definiție. Reglementare. Clasificare	268
I.2.2. Efectele îndeplinirii condiției	271
I.2.2.1. Efectele condiției suspensive	272
I.2.2.2. Efectele condiției rezolutorii	275
I.3. Termenul.....	277
I.3.1. Noțiune. Clasificare.....	277
I.3.2. Efectele termenului.....	278
I.3.3. Stabilirea judiciară a termenului.....	279
I.3.4. Renunțarea la termen.....	280
I.3.5. Decăderea din beneficiul termenului	280

CAPITOLUL II OBLIGAȚIILE PLURALE.....	282
II.1. Pluralitatea de subiecte.....	282
II.1.1. Generalități	282
II.1.2. Obligațiile divizibile (conjuncte).....	283
II.1.2.1. Noțiune	283
II.1.2.2. Efectele obligațiilor divizibile (conjuncte).....	283
II.1.3. Obligațiile solidare.....	284
II.1.3.1. Definiție. Reglementare juridică. Clasificare.....	284
II.1.3.2. Obligațiile solidare între creditori (Solidaritatea activă).....	285
II.1.3.3. Efectele solidarității active	285
II.1.3.4. Obligațiile solidare între debitori (Solidaritatea pasivă)	287
II.1.3.5. Trăsăturile specifice ale solidarității pasive.....	288
II.1.3.6. Efectele solidarității pasive. Raporturile codebitorilor cu creditorul.....	290
II.1.3.7. Excepții opozabile creditorului.....	292
II.1.3.8. Efectele solidarității pasive în raporturile dintre codebitorii solidari.....	293
II.1.3.9. Încetarea solidarității pasive.....	295
II.1.4. Obligațiile indivizibile	297
II.1.4.1. Noțiune	297
II.1.4.2. Efectele indivizibilității	298
II.2. Pluralitatea de obiecte (obligații conjuncte).....	301
II.2.1. Precizări prealabile	301
II.2.2. Obligațiile alternative	302
II.2.2.1. Noțiunea de obligație alternativă.....	302
II.2.2.2. Efectele obligațiilor alternative	302
II.2.3. Obligațiile facultative	304
II.2.3.1. Noțiune	304
II.2.3.2. Efectele obligațiilor facultative	304
TITLUL V EFECTELE OBLIGAȚIILOR	305
CAPITOLUL I EXECUTAREA ÎN NATURĂ A OBLIGAȚIILOR.....	305
I.1. Generalități	305
I.1.1. Noțiune și importanță.....	305
I.1.2. Principiul executării în natură a obligațiilor	306
I.2. Plata	306
I.2.1. Noțiune. Reglementare juridică	306
I.2.2. Condițiile plății	307
I.2.3. Persoanele care pot primi plata.....	309
I.2.4. Obiectul plății	310
I.2.5. Indivizibilitatea plății.....	311
I.2.6. Data plății.....	312

I.2.7.	Locul plății. Cheltuielile plății	313
I.2.8.	Imputația plății	314
I.2.9.	Dovada plății	317
I.2.10.	Punerea în întârziere a creditorului	319
I.2.11.	Oferta reală urmată de consemnațiune	319
I.3.	Executarea silită a obligațiilor	320
I.3.1.	Noțiune. Forme	320
I.3.2.	Executarea silită în natură a obligațiilor după obiectul lor	322
I.3.2.1.	Executarea în natură a obligațiilor <i>de a da</i>	322
I.3.2.2.	Executarea obligațiilor <i>de a face</i> și <i>de a nu face</i>	323
I.3.3.3.	Daunele cominatorii	323
I.3.2.4.	Probleme actuale doctrinare și jurisprudențiale privind daunele cominatorii	325
CAPITOLUL II EEXECUTAREA INDIRECTĂ A OBLIGAȚIILOR (EXECUTAREA PRIN ECHIVALENT)		328
II.1.	CHESTIUNI PREALABILE	328
II.1.1.	Noțiune	328
II.1.2.	Categoriile de despăgubiri	329
II.1.3.	Natura juridică a executării indirecte a obligațiilor	329
II.2.	Condițiile acordării de despăgubiri	330
II.2.1.	Prejudiciul	330
II.2.2.	Vinovăția debitorului	330
II.2.3.	Punerea debitorului în întârziere	331
II.2.4.	Convenții cu privire la răspundere	333
II.3.	EVALUAREA DESPĂGUBIRILOR (DAUNELOR –INTERESE)	334
II.3.1.	Evaluarea judiciară	334
II.3.2.	Evaluarea legală	336
II.3.3.	Evaluarea convențională. Clauza penală	339
II.3.4.	Arvuna	342
II.4.	Drepturile creditorului asupra patrimoniului debitorului	343
II.4.1.	Considerații generale	343
II.4.2.	Mijloacele de protecție a drepturilor creditorului	345
II.4.2.1.	Noțiune	345
II.4.2.2.	Măsuri conservatorii	345
II.4.2.3.	Acțiunea oblică	346
II.4.2.3.1.	Noțiune	346
II.4.2.3.2.	Domenii de aplicare	347
II.4.2.3.3.	Condiții de admisibilitate a acțiunii oblice	348
II.4.2.3.4.	Efectele acțiunii oblice	348
II.4.2.4.	Acțiunea revocatorie (pauliană)	349
II.4.2.4.1.	Noțiune	349
II.4.2.4.2.	Domenii de aplicare	349

II.4.2.4.3. Condițiile de admisibilitate ale acțiunii pauliene	350
II.4.2.4.4. Efectele acțiunii revocatorii.....	352
TITLUL VI DINAMICA OBLIGAȚIILOR- TRANSMISIUNEA ȘI TRANSFORMAREA OBLIGAȚIILOR.....	353
CAPITOLUL I CHESTIUNI PREALABILE.....	353
I.1. Definiție	353
I.2. Modurile de transmitere și transformare a obligațiilor. Enumerare.....	354
CAPITOLUL II MODURILE DE TRANSMITERE A OBLIGAȚIILOR	355
II.1. Cesiunea de creanță	355
II.1.1. Noțiuni	355
II.1.2. Condițiile de validitate a cesiunii de creanță	356
II.1.3. Efectele cesiunii de creanță.....	357
II.1.4. Obligația de garanție.....	359
II.2.Subrogația în drepturile creditorului prin plata creanței.....	361
II.2.1. Noțiuni	361
II.2.2. Felurile subrogației	362
II.2.3. Subrogația legală.....	362
II.2.4. Subrogația convențională.....	365
II.2.5. Efectele subrogației.....	366
II.3. Preluarea de datorie	368
CAPITOLUL III MODURILE DE TRANSFORMARE A OBLIGAȚIILOR	372
III.2. Novația.....	372
III.1.1. Definiție	372
III.1.2. Felurile novației	372
III.1.3. Condițiile novației.....	373
III.1.4. Efectele novației	374
TITLUL VII STINGEREA OBLIGAȚIILOR.....	377
CAPITOLUL I ASPECTE GENERALE.....	377
I.1. Precizări cu privire la reglementarea actuală a modurilor de stingere a obligațiilor în Codul civil.....	377
I.2. Moduri de stingere a obligațiilor. Clasificare	378
CAPITOLUL II MODURILE DE STINGERE A OBLIGAȚIILOR CARE DUC LA REALIZAREA CREANȚIE CREDITORULUI.....	379
II.1. Compensația	379
II.1.1. Noțiune. Reglementare	379
II.1.2. Domeniul de aplicare.....	380
II.1.3. Felurile compensației	381

II.1.3.1. Compensatia legală. Condiții	381
II.1.3.2. Compensatia convențională	383
II.1.3.3. Compensatia judiciară.....	383
II.2. Confuziunea	385
II.2.1. Noțiune	385
II.2.2. Efectele confuziunii.....	386
II.3. Darea în plată. Cesiunea de creanță în locul plății	387
II.3.1. Noțiune. Reglementare.....	387
II.3.2. Condițiile necesare existenței dării în plată	388
II.3.3. Cesiunea de creanță în locul executării.....	388
CAPITOLUL III. MODURILE DE STINGERE A OBLIGAȚIILOR CARE NU DUC LA REALIZAREA CREANȚELOR.....	390
III.1. Remiterea de datorie.....	390
III.1.1. Noțiune	390
III.1.2. Condițiile remiterii de datorie.....	391
III.1.3. Proba remiterii de datorie	391
III.1.4. Efectele remiterii de datorie	391
III.2. IMPOSIBILITATEA FORTUITĂ DE EXECUTARE	393
III.2.1. Noțiune. Reglementare. Efecte	393
TITLUL VIII GARANTAREA OBLIGAȚIILOR.....	397
CAPITOLUL I GENERALITĂȚI PRIVIND GARANȚIILE.....	397
I.1. Noțiunea de garantare a obligațiilor.....	397
I.2. Reglementarea juridică	399
I.3. Clasificarea garanțiilor.....	400
CAPITOLUL II GARANȚIILE PERSONALE	401
II.1. Fidejusiunea (cauțiunea personală).....	401
II.1.1. Generalități	401
II.1.2. Noțiune	401
II.1.3. Felurile fidejusiunii.....	402
II.1.4. Caracterele juridice ale contractului de fidejusiune	403
II.1.5. Condițiile speciale necesare a fi îndeplinite de fidejutor.....	404
II.1.6. Efectele fidejusiunii	405
II.1.6.1. Raporturile dintre creditor și fidejutor	405
II.1.6.2. Raporturile dintre fidejutor și debitorul principal	407
II.1.6.3. Raporturile dintre cofidejutori	408
II.1.7. Stingerea (încetarea) fidejusiunii	409
II.2. Garanțiile autonome.....	410
II.2.1. Generalități	410
II.2.2. Trăsăturile generale ale garanțiilor autonome.....	411
II.2.3. Caracterele juridice ale garanției autonome.....	413

II.2.4.	Efectele garanției autonome.....	414
II.2.5.	Stingerea garanției autonome.....	415
II.2.6.	Scrisoarea de garanție	415
II.2.7.	Scrisoarea de confort	416
II.2.7.1.	Noțiunea și utilitatea scrisorii de confort.....	416
II.2.7.2.	Caracterele juridice ale scrisorii de confort.....	417
II.2.7.3.	Efectele scrisorii de confort.....	417
II.2.7.4.	Stingerea scrisorii de confort.....	418
TITLUL IX PRIVILEGIILE ȘI GARANȚIILE REALE		419
CAPITOLUL I PRIVILEGIILE		419
I.1.	Generalități. Reglementare juridică.....	419
I.2.	Caracterele juridice ale privilegiilor	420
I.3.	Clasificare.....	420
I.3.1.	Privilegiile generale.....	420
I.3.2.	Privilegiile speciale	423
I.4.	Opozabilitatea privilegiilor. Concursul între creditorii privilegiați, precum și dintre ei și ceilalți creditori ai aceluiași debitor	423
I.4.1.	Opozabilitatea privilegiilor.....	423
I.4.2.	Concursul între creditorii privilegiați, precum și dintre ei și ceilalți creditori ai aceluiași debitor	424
I.5.	Stingerea privilegiilor	424
CAPITOLUL II IPOTECA.....		425
II.1.	Noțiune. Reglementare juridică. Clasificare.....	425
II.2.	Caracterele juridice comune ale ipotecilor	425
II.3.	Bunuri care pot fi ipotecate.....	427
II.3.1.	Bunuri mobile și bunuri imobile	427
II.3.2.	Bunuri determinate sau bunuri determinabile și universalități de bunuri	428
II.4.	Întinderea ipotecii	430
II.5.	Clasificarea ipotecilor.....	432
II.5.1.	Criterii privind clasificarea ipotecilor.....	432
II.5.2.	Ipoteca convențională	433
II.5.3.	Ipoteca legală	436
II.6.	Publicitatea ipotecii	437
II.6.1.	Finalitatea publicității ipotecii	437
II.6.2.	Publicitatea ipotecii imobiliare	437
II.6.3.	Publicitatea ipotecii mobiliare	438
II.6.4.	Perfectarea și opozabilitatea ipotecii mobiliare	439
II.7.	Efectele ipotecii	440
II.7.1.	Efectele ipotecii în cazul raporturilor dintre creditorul ipotecar și constituitor	440
II.7.1.1.	Efectele comune ipotecilor imobiliare și mobiliare....	440

II.7.1.2. Efectele specifice ipotecii imobiliare	441
II.7.1.3. Efectele specifice ipotecii mobiliare	441
II.7.2. Efectele ipotecii în cazul raporturilor dintre creditorul ipotecar și terțul deținător al bunului	443
II.7.3. Efectele ipotecii în raport cu alți creditori	444
II.8. Transmiterea și stingerea ipotecii	446
II.8.1. Transmiterea ipotecii	446
II.8.2. Stingerea ipotecii	447
II.9. Executarea ipotecii.....	447
II.9.1. Executarea ipotecii asupra bunurilor mobile corporale	448
II.9.2. Executarea ipotecii asupra unor titluri reprezentative.....	454
II.9.3. Executarea ipotecii asupra creanțelor	455
II.9.4. Răspunderea creditorului	456
 CAPITOLUL III GAJUL.....	457
III.1. Definiție. Reglementare juridică.....	457
III.2. Caracterele juridice ale contractului de gaj.....	457
III.3. Publicitatea gajului	458
III.4. Efectele gajului	459
III.5. Stingerea gajului	460
 CAPITOLUL IV DREPTUL DE RETENȚIE.....	461
IV.1. Definiție. Reglementare legală	461
IV.2. Fundamentul dreptului de retenție	462
IV.3. Caracterele juridice ale dreptului de retenție	463
IV.4. Cerințele necesare nașterii dreptului de retenție	463
IV.5. Atributele dreptului de retenție.....	464
IV.5.1. Prerogativa de a refuza predarea bunului.....	464
IV.5.2. Funcția de garanție a dreptului de retenție.....	464
IV.5.3. Stingerea dreptului de retenție	465
 BIBLIOGRAFIE.....	468
I. Tratate. Monografii. Cursuri	468
II. Studii. Articole. Comunicări	485
 CUPRINS.....	491

TITLUL I

PREZENTAREA GENERALĂ
A OBLIGAȚIILOR CIVILE¹

CAPITOLUL I

DEFINIREA OBLIGAȚIEI. CLASIFICAREA OBLIGAȚIILOR

SECȚIUNEA I. DEFINIREA OBLIGAȚIEI. RAPORTUL JURIDIC
OBLIGAȚIONAL

I.1.1. Definirea obligației

Noțiunea de obligație își are originea în cuvântul latinesc *obligatio*, *obligationes*, format din prepoziția *ob*, care are înțelesul de „pentru” și din verbul *ligo, ligare*, care însemna „a lega”, iar în dreptul roman *obligatio* însemna legătura juridică în virtutea căreia creditorul putea cere debitorului, sub sancțiunea constrângerii, executarea obligației sale.²

În literatura de specialitate obligația a fost definită atât într-un *sens larg*, cât și într-un *sens restrâns*.

În *sens larg*³ obligația este „acel raport juridic în conținutul căruia intră dreptul subiectului activ denumit creditor, de a cere subiectului pasiv denumit

¹ A.A.Moise, *Despre obligații în Noul Cod civil. Comentariu pe articole, art.1-2664*, (coordonatori, Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei), Editura C.H.Beck, București, 2012, pp.1215- 1260; D. Cigan, *Conținutul raportului obligațional*, în Colectiv, *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență, vol. II, art. 953-1649. Moșteniri și liberalități. Obligații.*, Editura Hamangiu, București, 2012, pp. 391-392; S. Angheni, *Despre obligații. Dispoziții generale (art. 1164-1165) în Noul Cod civil. Studii și comentarii, vol. III, Partea I.Cartera a V-a, Despre Obligații, (art.1164-1649)*, coordonator, M. Uliescu, Editura Universul Juridic, București, 2014, pp. 11-23; L. Pop, Popa, I.-F., Vidu, I. S., *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile conform noului Cod civil*, Editura Universul Juridic, București, 2012, pp.11-13; I. Ciochină-Barbu, *Drept civil. Obligațiile, în reglementarea noului Cod civil*, Editura PIM Iași, 2012, pp. 17-18; I. Ciochină-Barbu, C. Jora *Drept civil. Obligațiile*. Editura Universitară, București, 2016, pp. 7-8; I. Ciochină-Barbu, C. Jora *Drept civil. Obligațiile*. Editura Universitară, București, 2020, p. 7. I. Dogaru, P. Drăghici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Ediția 3. Editura CH Beck, București, 2019, pp.8-14; P.-E. Ispas, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Sinteze. Jurisprudență. Grile*. Editura Hamangiu, București 2019, p.1; a se vedea, pentru definirea și explicarea termenului de „obligație” și L.R. Boilă, L.B. Luntraru, *Tratat de drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Editura C.H. Beck, București, 2023, pp. 3-4.

² I. Albu, *Drept civil. Introducere în studiul obligațiilor*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p. 17

³ C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ediția a IX-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, 2008, pp.1-2.

debitor și căruia îi revine îndatorirea corespunzătoare de a da, a face sau a nu face ceva, sub sancțiunea constrângerii de stat în caz de neexecutare de bună voie”.

În *sens restrâns* noțiunea de obligație are în vedere numai *latura pasivă* a raportului juridic, fiind sinonimă cu *datoria* ce revine debitorului.

În situația în care se are în vedere în mod special *latura pasivă* a raportului obligațional, obligația este „*acel raport în virtutea căruia o persoană devenită debitor, este ținută față de o altă persoană devenită creditor, fie la o prestație pozitivă (de a da, a face) fie la o abstențiune (a nu face)*”¹.

Romanii au definit obligația, prin jurisconsultul Papinian, astfel: „*Obligatio est iuris vinculum, quo necessitate adstringimur alicuius solvendae rei, secundum nostrae civitatis iura*”², adagiul tradus prin alocuțiunea „Obligația este legătura juridică în temeiul căreia suntem, în mod necesar, constrânși să plătim un lucru, după dreptul cetății noastre”.

Din perspectiva situației debitorului obligația apare ca o *datorie*, iar din punctul de vedere al situației creditorului aceasta apare ca un drept de creață.

În domeniul relațiilor financiar-comerciale cuvântul *obligație* desemnează anumite titluri de credit.

Întotdeauna definiția obligației trebuie să evidențieze caracterul său de legătură juridică între creditor și debitor³, iar noțiunea de izvor al obligației desemnează acel sau fapt care dă naștere unui raport juridic de obligație.⁴

Potrivit art. 1164 din Codul civil obligația este „o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată”.

Trebuie remarcat că definiția obligației dată mai sus impune o nouă viziune asupra raportului juridic, în sensul că, acesta este reglementat în prezent prin prisma obligațiilor asumate de părți și nu din punct de vedere al drepturilor, așa cum era reglementarea dată prin art. 1073 din Codul civil din 1864⁵.

¹ A se vedea T.R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Științifică, București, 1968, p.9; L. Pop, *Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor*, Editura Lumina Lex, București, 1998, p.12; L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. I, *Regimul juridic general*, Editura C.H. Beck, București, 2007, L. Pop, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 12; D.C. Florescu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Tratat, Vol. I*, Ed. Universității Titu Maiorescu, 2002, p.15; C. Stătescu, C. Bîrsan, *op.cit.*, p.1; M.N. Costin, C.M. Costin, *Dicționar de drept civil de la A la Z*, Ediția a II-a, Editura Hamangiu, 2007, p.677 și urm.; P.H. Malaurie, L. Aynès, Stofeel Munck, *Droit civil. Les obligations*, 2-ème édition, Defrénois, Paris, 2005, p.1; V. Hanga, *Drept privat roman*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977, pp.344-345. C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. ALL, București, 1992, p. 8; M. Gaiță, *Drept civil. Obligații*, Institutul European, Iași, 1999, pp. 7-8; I. Albu, *op. cit.*, p. 14; E. Gaudemet, publiée par H. Desbois, J. Gaudemet, *Théorie générale des obligations*, Sirey, 1965, p. 9;

² L. Săuleanu, S. Rădulețu, *Dicționar de expresii juridice latine*, Editura C.H. Beck, București, 2007, p.234.

³ L. Pop, *op. cit.*, 2000, p. 10; I. Albu, *op. cit.*, pp. 16-17; J. Carbonnier, *Droit civil, 4/Les obligations*, Presses Universitaires de France, 6e édition, Paris, 1969, p. 7; I. Ciocină-Barbu, C. Jora *op. cit.* 2016, p. 8; I. Ciocină-Barbu, C. Jora *op. cit.* 2020, p. 8.

⁴ T.R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Științifică, București, 1968, p.18.

⁵ A.P. Dimitriu, *Noul Cod civil. Note . Corelații. Explicații*. Editura C.H. București, 2011, nota 1, p.445; I. Dogaru, P. Drăghici, *op. cit.* 2019, pp.9-10.

Analizată din punct de vedere al dinamicii sale „Obligația civilă este un organism juridic viu și, prin urmare este caracterizată esențialmente prin dinamicitate, fiind deopotrivă stabilă, dar și adaptabilă la nevoia juridică ce o generează”¹.

I.1.2. Raportul juridic obligațional²

Asemănător oricărui raport juridic civil și structura raportului juridic obligațional este compusă din: subiecte, conținut, obiect și sancțiune.

a. *Subiectele raportului juridic obligațional* sunt persoanele fizice, persoanele juridice și excepțional statul, prin Ministerul Finanțelor, când participă direct în raporturile juridice civile.

În orice raport obligațional subiectul activ este *creditorul (reus credendi)*, iar subiectul pasiv este *debitorul (reus debendi)*.

În unele raporturi obligaționale același subiect poate avea o dublă calitate și anume, atât calitatea de creditor al unei prestații, cât și pe aceea de debitor a altei prestații.

De exemplu, într-un raport juridic obligațional izvorât dintr-un contract de vânzare, vânzătorul este creditor al prețului pe care urmează să-l primească, dar în același timp și debitor al obligației de transferare a proprietății și de predare a lucrului vândut.

b. *Conținutul raportului juridic de obligație*

Conținutul raportului juridic de obligație este alcătuit din dreptul de creanță a creditorului și obligația corelativă acestui drept, ce incumbă debitorului.

Dreptul de creanță va intra în *activul patrimonial*, iar obligația corelativă va fi cuprinsă în *pasivul acestuia*.

După cum este cunoscut, drepturile de creanță se deosebesc de drepturile reale printr-un număr de particularități care decurg din aceea că drepturile de creanță sunt drepturi relative, iar drepturile reale sunt drepturi absolute.

c. *Obiectul raportului juridic obligațional* este prestația la care se îndatorează debitorul față de creditor (acțiunea sau inacțiunea la care este îndatorat debitorul și îndreptățit creditorul).

„Obiectul obligației civile (...) constă în însăși conduita sau prestația pe care creditorul o poate pretinde și pe care debitorul este îndatorat să o îndeplinească.”³

Obiectul obligației (obiectul raportului juridic obligațional) se concretizează fie în acțiunea de *a da*, *a face*, ceea ce reprezintă o *prestație pozitivă*, fie în inacțiunea debitorului, adică de *a nu face* ceva în folosul creditorului, adică o *prestație negativă*.

¹ A. Almășan, *Drept civil. Dinamica obligațiilor*, Editura Hamangiu, București 2018, p.2.

² I. Ciochină-Barbu, Cr. Jora *op. cit.* 2016, pp. 8-10; I. Ciochină-Barbu, C. Jora *op. cit.* 2020, p. 9. I. Dogaru, P. Drăghici, *op. cit.* 2019, pp. 15-21; P.-E. Ispas, *op. cit.* 2019, pp.1-4.

³ L. Pop, P. Popa, I.-F., Vidu, I. S., *op. cit.* 2012, p.16.

Obligația de *a da* constituie „îndatorirea debitorului de a transmite sau a constitui în favoarea creditorului un drept real asupra unui bun (cert sau de gen) cu titlu oneros (*datio*) sau cu titlu gratuit (*donatio*)¹.

După cum se poate observa, obligația de *a da* nu se confundă cu obligația de a preda.

De exemplu, într-un raport obligațional rezultat dintr-un contract de vânzare obligația vânzătorului de a transmite cumpărătorului dreptul de proprietate asupra lucrului vândut este o obligație de *a da*. Predarea materială a bunului vândut este o obligație de *a face*.

De altfel, art.1274 alin. (1) din Codul civil prevede expres că: „În lipsă de stipulație contrară, cât timp bunul nu este predat, riscul contractului rămâne în sarcina debitorului obligației de predare, chiar dacă proprietatea a fost transferată dobânditorului. În cazul pierii fortuite a bunului, debitorul obligației de predare pierde dreptul la contraprestație, iar dacă a primit-o, este obligat să o restituie”.

Aceasta înseamnă că obligația de *a da* (adică transmiterea dreptului de proprietate sau a unui alt drept real) se realizează odată cu încheierea contractului („Drepturile reale se constituie și se transmit prin acordul de voință al părților, chiar dacă bunurile nu au fost predate...” art. 1273 C.civ.). În acest fel obligația de *a da* a fost executată prin însuși faptul încheierii actului, predarea materială, fizică, a bunului este o obligație de *a face*, care se poate executa concomitent cu încheierea actului sau la o dată ulterioară, consemnată de părți.

De la această regulă sunt și o serie de excepții, în sensul că în practică se întâlnesc situații în care executarea obligației de *a da* se realizează la o dată ulterioară încheierii actului juridic translativ.

Asemenea situații sunt:

- părțile contractante au convenit ca transferul proprietății să aibă loc la un moment ulterior;
- vânzarea unor bunuri de gen, când executarea obligației de *a da* are loc în momentul individualizării bunurilor și nu în momentul încheierii contractului;
- vânzarea bunurilor în regim de carte funciară, când transferul proprietății operează din momentul intabulării, nu din momentul încheierii actului².

Obligația de a face reprezintă îndatorirea care îi revine debitorului de a efectua o lucrare, o prestație pozitivă, altele decât cele care se încadrează în sensul juridic al noțiunii de *a da* precizat mai sus. Sunt obligații de *a face*: predarea ori restituirea bunului, construirea sau repararea unui imobil, efectuarea unui transport, acordarea de întreținere sau de îngrijiri medicale, obligația locatorului de a pune la dispoziția locatarului bunul închiriat etc.

Obligația de a nu face este îndatorirea debitorului de a se abține de la săvârșirea anumitor fapte pe care, dacă nu și-ar fi asumat o asemenea obligație, el ar fi putut să le facă (să le săvârșească).

¹ M.N. Costin, C.M. Costin , *op.cit.*, p.684; R.I. Motica, E. Lupan, *Teoria generală a obligațiilor civile*, Editura Lumina Lex, București, 2008, p.14; I. Ciochină-Barbu, *Drept civil. Obligațiile*. Editura PIM Iași , 2009, p.14. I. Ciochină-Barbu, *Drept civi. Obligațiile.....*, 2012, pp.19-20; I. Ciochină-Barbu, C. Jora *op. cit.* 2020, p. 9.

² A se vedea alin. (3) al art. 1273 din Codul civil.

De exemplu, situația în care, printr-un contract de editare, autorul se angajează să nu cedeze dreptul de reproducere și difuzare a operei sale unei alte edituri.

Sanctiunea raportului juridic obligațional are în vedere totalitatea mijloacelor juridice pe care creditorul le poate folosi, cu ajutorul forței coercitive a statului, în vederea obținerii executării dreptului său de creanță.

Sanctiunea obligației, ca element al structurii raportului obligațional, a fost definită în doctrină ca fiind „dreptul creditorului de a recurge la forța de constrângere a statului pentru realizarea dreptului său pe calea unei acțiuni în justiție și să procedeze la executarea silită pentru realizarea creanței sale.”¹

Într-o opinie² s-a susținut că „sanctiunea obligației constă, din perspectiva creditorului, în totalitatea mijloacelor juridice ofensive și defensive pe care le poate exercita, de regulă, cu ajutorul forței de constrângere a statului, pentru a obține și a păstra prestația care i se datorează de către debitor și, din perspectiva debitorului, în mijloacele juridice pe care legea le pune la îndemâna lui pentru a se elibera de datorie, prin executarea prestației datorate, atunci când creditorul refuză ori nu poate să o primească, debitorul având interes să stingă raportul obligațional prin executare”.

Printre mijloacele ofensive și defensive aflate la dispoziția creditorului enumerăm: punerea în întârziere a debitorului, acțiunile în justiție, daunele cominatorii, daunele -interese moratorii și executarea silită.

Pentru a se putea elibera de datorie, debitorul are la îndemână următoarele mijloace juridice: punerea în întârziere a creditorului, oferta reală de plată urmată de consemnațiune, vânzarea publică a bunului și consemnarea prețului obținut, etc.

SECȚIUNEA a II-a. CRITERII DE CLASIFICARE³

Criteriile care stau la baza clasificării obligațiilor sunt: izvorul care a generat obligația, obiectul obligației, sanctiunea obligației civile, opozabilitatea obligației civile, după cum sunt afectate sau nu de modalități.

I.2.1. După izvorul care a generat obligațiile

După izvorul care a generat obligațiile, acestea se clasifică în:

- obligații născute din contracte;
- obligații născute din acte juridice unilaterale;

¹ T.R. Popescu, P. Anca, *op. cit.*, 1968, p.12; R. Sanielevici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea Iași, 1976, p.9

² L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligații, vol. I. Regimul juridic general*, Editura CH Beck, București, 2006, pp. 40-46; L. Pop, Popa, I.-F., Vidu, I. S., *op. cit.* 2012, p.18 ; P.-E. Ispas, *op. cit.* 2019, pp.3-4.

³ A se vedea, pentru o amplă prezentare a criteriilor de clasificare a obligațiilor: L. Pop, *op.cit.*, 2007, p.7 și urm.; M.N. Costin, C.M. Costin, *op.cit.*, p.677 și urm.; R. I. Motica, E. Lupan, *op.cit.*, p.20 și urm.; I. Ciochină-Barbu, *Drept civil. Obligațiile*, 2009, p.15; Ciochină-Barbu, *Drept civil. Obligațiile...* 2012, pp.20-24; I. Ciochină-Barbu, C. Jora, *op. cit.* 2016, pp. 10-14; I. Ciochină-Barbu, C. Jora, *op. cit.* 2020, pp. 11-17 ;I. Dogaru, P. Drăghici, *op. cit.* 2019, pp. 22-32; P.-E. Ispas, *op. cit.* 2019, pp.5-6.

- obligații născute din fapte ilicite cauzatoare de prejudicii;
 - obligații născute din îmbogățirea fără just temei;
 - obligații născute din gerarea de către o persoană a intereselor altei persoane;
 - obligații născute din plata unei prestații nedatorate (plata nedatoratului).
- Reținem că primele două categorii de obligații sunt născute din acte juridice și celelalte trei sunt obligații ce se nasc din fapte juridice.

I.2.2. După obiectul lor¹

După obiectul lor obligațiile, ținând cont de natura prestației subiectului pasiv, se pot clasifica în:

a) obligații de *a da*, *a face* sau *a nu face* ceva;

În vederea unei mai bune înțelegeri a conținutului obligațiilor de *a da*, *a face* sau *a nu face* redăm mai jos aspecte dintr-o decizie² de speță. Astfel, instanța a statuat că: „Între părți a fost încheiat un antecontract de vânzare-cumpărare, denumit chitanță, la data de 19. 03. 2001. Prin acest înscris, încheiat la notariat, părțile se obligă să încheie actul autentic până la 19. 04. 2001, iar în cazul în care actul nu va fi încheiat până la data specificată, părțile au stabilit de comun acord, o clauză de decizie, în favoarea promitentului vânzător, care se obligă doar la restituirea sumei primite la încheierea convenției.

Fiind o convenție sinalagmatică, antecontractul este o promisiune bilaterală de a contracta, prin care părțile se obligă să încheie în viitor un contract cu un conținut bine stabilit în promisiunea respectivă, fiindu-i aplicabile dispozițiile înscrise în art. 942 și urm.C.civ.(...)

Clauza de decizie inserată în convenția părților, art. 969 C.civ. are putere obligatorie în raporturile dintre părți. Cum voința părților a fost clar exprimată în înscrisul autentic de la dosar, convenția lor nu poate fi analizată decât în raport cu conținutul înscrisului, iar instanța corect a apreciat ca fiind investită cu un litigiu care privește modul de executare a al convenției-obligația de a face, întemeiată pe art. 1073-1077 C.civ., este obligată să dispună în limitele convenției încheiate și nu în sensul celor susținute de reclamantul-recurent. Clauza expresă de decizie inserată în convenție nu poate duce la sancționarea părților-intimați, potrivit art. 1073-1077 C.civ., la executarea în natură a promisiunii, reclamantul recurent având doar posibilitatea de a investi instanța cu o acțiune în restituirea sumei date la încheierea convenției”.

b) obligații pozitive (obligațiile de *a da* și de *a face*) și *obligații negative* (de *a nu face*);

¹ A se vedea și L.R. Boilă, L.B. Luntraru, *op. cit.*, 2023, pp. 19-27.

² Curtea de Apel Iași, dec. civ. nr. 512/2009, www.rolii.ro (citată de P.-E. Ispas, în *op.cit.* 2019, pp.12-13).

c) obligații pecuniare (care au ca obiect al prestației de a da o sumă de bani) și obligații nepecuniare (orice altă prestație în afară de aceea de a da o sumă de bani)¹;

d) obligații *determinate (de rezultat)* și obligațiile *de prudență sau de diligență (de mijloace)*.

Esențial pentru obligațiile *determinate (de rezultat)* este faptul că sunt strict precizate, din punct de vedere al obiectului, dar și al scopului urmărit. Debitorul se obligă să desfășoare o anumită activitate și să obțină un rezultat precis determinat, bine stabilit.

Din această grupă fac parte: obligația depozitarului de a restitui depunătorului bunul depozitat, obligația antreprenorului de a preda lucrarea executată, obligația vânzătorului de a preda bunul vândut, obligația transportatorului de a transporta încărcătura la destinație etc.

Dacă rezultatul prevăzut nu a fost atins, această situație creează prezumția că debitorul a fost insuficient de diligenț și deci s-a aflat în culpă.

O obligație de rezultat se consideră executată numai în situația în care rezultatul promis a fost obținut, iar până la obținerea rezultatului, obligația se consideră că nu a fost executată.

Debitorul nu poate invoca în favoarea sa, pentru a fi exonerat de răspundere, decât existența unei cauze de forță majoră sau un caz fortuit, neimputabile lui și care l-au pus în imposibilitatea de a-și executa obligația.

Referitor la obligațiile de rezultat, într-o soluție de speță² instanța a precizat că: „[...] în ceea ce privește obligațiile de rezultat, atât în jurisprudență, cât și în doctrina de specialitate, este admis faptul că sunt incidente două prezumții, și anume, prezumția de neexecutare și prezumția de culpă, motiv pentru care, atunci când creditorul invocă neexecutarea unei obligații de rezultat de către debitor, ceea ce trebuie să probeze creditorul este existența unor relații contractuale între părți, care să fi dat naștere unor efecte juridice, constând inclusiv în respectarea obligațiilor de rezultat a debitorului, iar dacă a reușit, se naște prezumția de neexecutare a obligației de către debitor (ceea ce are la bază imposibilitatea în care se află creditorul de a face dovada unui fapt negativ, tocmai a neexecutării, doar debitorul putând dovedi faptul pozitiv contrar, adică executarea), el având sarcina probei, în sensul de a dovedi că a executat. Pentru aceste motive se naște prezumția de culpă în neexecutarea obligației debitorului, acesta trebuind să facă dovada unui caz fortuit sau de forță majoră care să îl fi împiedicat să execute la timp obligația în favoarea creditorului, alături de situația în care *neexecutarea* este imputabilă creditorului, în sensul dispozițiilor art. 1517 C. civ., potrivit cărora „o parte nu poate invoca neexecutarea obligațiilor celeilalte părți în măsura în care neexecutarea este cauzată de propria sa acțiune sau omisiune”. Or, o aplicație a acestei neexecutări justificate a debitorului o reprezintă invocarea de către el a

¹ L. Pop, *op.cit.*, 1998, p.21-22; I. Albu, *Probleme actuale privind obligațiile pecuniare*, în R.R.D. nr.8/1983, p.9-13; C. Stătescu, C. Bîrsan, *op.cit.*, p.5; M.N. Costin, C.M. Costin, *op.cit.*, pp.710-712.

² Judecătoria Sector 5, sent. civ. nr. 3418/2016, www.rolii.ro (citată de P.-E. Ispas, în *op.cit.* 2019, p.11).

excepției de neexecutare, reglementată de legiuitor, alături de imposibilitatea de executare, în materia cauzelor justificative de neexecutare a obligațiilor contractuale, conform art. 1555 și urm. C.civ.]”

Obligațiile de mijloace (de prudență sau de diligență) constau în diligența pe care debitorul trebuie să o depună în scopul obținerii de către creditor a unui rezultat determinat, dar pe care debitorul nu este ținut nici să-l realizeze și nici să-l garanteze.

Caracteristic acestor obligații este faptul că debitorul nu-și asumă obligația de a obține un anumit rezultat, ci numai obligația de a depune toate diligențele necesare în vederea realizării rezultatului dorit, a atingerii unei anumite finalități.

Dacă debitorul a făcut tot ceea ce era necesar pentru atingerea rezultatului final, obligația se consideră executată, indiferent dacă scopul propus a fost atins sau nu.

Asemenea obligații de mijloace se pot întâlni în cazul unor raporturi juridice dintre un medic și un pacient, în care obiectul obligației medicului este de a acționa cu toată prudența și diligența necesară în vederea atingerii rezultatului dorit, respectiv însănătoșirea pacientului sau salvarea vieții acestuia.

De asemenea, ne aflăm în prezența unei obligații de mijloace și în raportul juridic dintre o persoană care se obligă să pregătească un elev în vederea susținerii și absolvirii unui examen.

Din cele prezentate mai sus rezultă pregnant că debitorul unei obligații de mijloace răspunde pentru neexecutarea acesteia numai dacă creditorul face dovada că acesta nu a depus toate diligențele necesare pentru obținerea rezultatului urmărit. Cu alte cuvinte, în asemenea situații culpa debitorului nu este presupusă, ci ea trebuie dovedită, sarcină ce revine creditorului¹.

Potrivit considerentelor formulate într-o speță², instanța a statuat că: „în ceea ce privește obligațiile de mijloace, legiuitorul nu instituie vreo prezumție (anterioară) în favoarea creditorului, după cum (...) se întâmplă în cazul obligațiilor de rezultat, motiv pentru care creditorul, pe lângă dovada existenței unor relații contractuale între părți, care să fi dat naștere unor efecte juridice, constând inclusiv în respectiva obligație de mijloace pe care și-a asumat-o debitorul, trebuie să facă dovada faptului pozitiv contrar (faptul negativ constând în neexecutarea corespunzătoare), și anume, a executării fără ca debitorul să fi depus toată diligența și pricepera necesare, iar dacă reușește creditorul să facă dovada neexecutării, prin faptul pozitiv contrar sus-arătat, abia atunci se naște prezumția de culpă în neexecutare a debitorului”.

¹ A se vedea: **T.R. Popescu, P. Anca**, *op.cit.*, pp.11-12; **I. Albu**, *op. cit.* 1984, pp.104 și urm.; **L. Pop**, *op.cit.*, (1998), pp.20-21; **R. Demogue**, *Traité des obligations*, t. V nr.1237, t. VI nr.599; **H. Mazeaud și L.Mazeaud**, *Leçons de droit civil* vol.II, ed. Monchrestien, Paris, 1962, nr.21; **G. Marty, P. Raynaud**, *Droit civil*, II, vol. I, Paris, Sirey, 1961, nr.2, nr.469. A se vedea și Decizia nr.2003/17.XI.2005, Secția a V-a comercială, în Curtea de Apel București, *Culegere de practică judiciară 2005 în materie comercială*, Editura Universul Juridic, București, 2006, p.166.

² Judecătoria Sector 5, sent. civ. nr. 3418/2016, www.rolii.ro (citată de P.-E. Ispas, în *op.cit.* 2019, p.11).

1.2.3. După sancțiunea juridică

După sancțiunea juridică obligațiile se clasifică în:

a. *Obligații civile (obligații civile perfecte)* sunt acele obligații care pot fi executate silit în sensul că creditorul poate apela la forța coercitivă a statului pentru a putea obține executarea lor, în cazul în care debitorul nu le execută de bună voie.

În această categorie sunt cuprinse aproape toate obligațiile civile.

b. *Obligații naturale (obligații civile imperfecte)* sunt acele obligații care sunt lipsite de sancțiune, creditorul neavând posibilitatea să ceară executarea silită a debitorului dacă acesta nu-și execută obligația de bună voie. În ipoteza în care debitorul își execută obligația de bună voie, el nu mai poate cere restituirea prestației care a fost plătită cu titlu de executare a obligației.

Obligația naturală se deosebește de obligația morală prin aceea că finalitatea, scopul (cauza), ce stă la baza ei, este întotdeauna una juridică, de natură să creeze în beneficiul unei persoane un drept la o prestație determinată, iar în sarcina altei persoane o îndatorire corelativă aceluși drept.

Deși, nici actualul Codul civil, ca și Codul civil din 1864, nu conține o reglementare expresă a obligațiilor naturale, totuși li se recunoaște implicit existența lor. Astfel, în art.1472 C.civ. (art. 1093 Codul civil din 1864), se dispune că: „Restituirea nu este admisă în privința obligațiilor naturale care au fost executate de bunăvoie.”.

În practică¹ s-a apreciat că: „[Instanța va înlătura apărările pârâtei în sensul că în cauză este vorba de o obligație asimilată unei obligații naturale, ce a fost executată de bună voie de către reclamantă prin plată la 25. 11. 2016, în raport cu următoarele motive:

Potrivit art. 1471 C.civ. „Restituirea nu este admisă în privința obligațiilor naturale care au fost executate de bună voie”. Obligațiile naturale sunt acele obligații pentru a căror executare creditorul nu poate obține sprijinul forței de constrângere a statului pentru a-și realiza dreptul de creanță, împotriva voinței debitorului, fiind lipsit, în principal, de dreptul la acțiune în sens material.

Executarea de bună voie a obligațiilor naturale presupune că debitorul a efectuat plata cunoscând faptul că creditorul este lipsit de orice mijloace de constrângere, fiind în prezența unei obligații civile devenite imperfecte sau naturale: de exemplu, debitorul este conștient că îndeplinește o prestație în baza unui contract nul sau că obligația executată este prescrisă.

Per a contrario, dacă debitorul a executat plata fără să cunoască faptul nașterii unei obligații naturale (...), respectiv faptul transformării obligației perfecte în natură degenerată, el poate, în temeiul art. 1471 C.civ. să solicite restituirea plății.

În speță, plata sumei de 10.000 de euro echivalentul în lei și a sumei de 7.386 de lei reprezentând cheltuielile de executare, sumă supusă executării silit, s-a realizat înainte de pronunțarea sentinței civile nr. xxxx/7. 12. 2016, neputându-se astfel reține că reclamanta a efectuat plata cunoscând faptul că pârâta

¹ Tribunalul București, dec. nr. 1569/2018, www.rolii.ro (citată de P.-E. Ispas, în *op.cit.* 2019, pp.11-12).